

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การสอนที่ดีคือ การสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มที่ตามความสามารถและศักยภาพของตน ครูที่จะสอนนักเรียนให้ได้อย่างดีจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี กล่าวคือควรทราบถึงความต้องการ ความสามารถ ความถนัดและอารมณ์ รวมทั้งตัวประกอบอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้

นักจิตวิทยาในต่างประเทศได้พบว่าตัวประกอบที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ของนักเรียน คือระดับความปรารถนา (level of aspiration) ของแต่ละบุคคล ระดับความปรารถนาอาจทำหน้าที่หลายอย่างด้วยกัน เช่น อาจเป็นเครื่องล่อ (incentive) เป็นเป้าหมาย (goal) หรือเป็นความต้องการ (desire) ที่จะแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติกิจการงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น¹

ระดับความปรารถนาของนักเรียนไม่ควรจะสูงเกินไป คือควรอยู่ในระดับพอที่จะให้นักเรียนบรรลุถึงได้เมื่อใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้ว แต่ในขณะเดียวกัน ก็ให้สูงพอที่จะก่อให้เกิดความหงุดหงิดใจ (frustration) พอที่จะกระตุ้นให้เกิดความพยายามและเร้าให้เกิดการเรียนรู้ นักเรียนที่ตั้งระดับความปรารถนาไว้สูงเกินไปจนไม่สามารถจะบรรลุถึงได้ อาจตกอยู่ในสภาพสิ้นหวัง ไม่มีความสุข ถ้าว้าวและทำอะไรโดยไม่มีจุดหมายที่แน่นอน²

¹ Arthur I. Gate, Arthur T. Jersild, T.R. McConnell and Robert C. Challman, Educational Psychology, The Macmillan Company, New York, 1948, p. 384.

² Henry P. Smith, Psychology in Teaching, Prentice - Hall, Inc. Englewood Cliffs, New York, 1962, pp. 245 - 246.

นักเรียนประเภทนี้อาจมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนล้มเหลวอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าในสายตาของคนอื่น นักเรียนผู้นั้นจะเป็นคนที่มีความสุข เพราะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูงแล้ว ความรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนล้มเหลว อาจมีผลทำให้บุคคลอื่นที่ต่ำกว่าคุณเองมีผลน้อย ส่วนนักเรียนที่ถึงระดับความปรารถนาต่ำกว่าระดับความสามารถของตน ความล้มเหลว (achievement) ที่เพียงเล็กน้อยอาจทำให้มีความรู้สึกว่าคุณเองมีความสำเร็จอย่างก็บังแล้ว³ ความรู้สึกชนิดนี้ย่อมเป็นอุปสรรคในการพัฒนาตนเองได้เหมือนกัน และอาจทำให้บุคคลไม่มีโอกาสได้ใช้ความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคม

นักเรียนเป็นจำนวนมากที่อาจเป็นเด็กฉลาด แต่เรียนหนังสือไม่ไถ่ดี ผู้แนะแนว (personnel and guidance workers) สนใจที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเหล่านี้เรียนดีขึ้น และพบว่าสาเหตุหนึ่ง คือประสิทธิภาพทางความรู้ของเด็กไม่อยู่ในขั้นที่จะส่งเสริมให้เกิดความสนใจและความพยายาม นอกจากนั้นนักเรียนบางคนยังเรียนหนังสือหรือศึกษาวิชาต่าง ๆ โดยไม่มีจุดหมายที่แน่นอนเป็นต้น⁴

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จหรือความล้มเหลวกับระดับความปรารถนาและผลงานของนักเรียน เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้เข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และอาจเป็นแนวทางให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนการอบรมให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน นอกจากนั้นยังอาจใช้ผลของการวิจัยนี้เป็นแนวทางสำหรับช่วยในการค้นหาสาเหตุของปัญหาบางประการเกี่ยวกับนักเรียนอื่นจะเป็นประโยชน์ในการแนะนำนักเรียนต่อไปอีกด้วย

³ Gate, Jersild, McCennell, and Challmen, op. cit., p. 385.

⁴ Ibid., p. 385.

ปัญหา

ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จหรือความล้มเหลว
กับระดับความปรารถนาและผลงานของนักเรียน

ความมุ่งหมายเฉพาะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่า

1. ความสำเร็จในการทำงานที่กำหนดให้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความ
ปรารถนาของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. ความล้มเหลวในการทำงานที่กำหนดให้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับ
ความปรารถนาของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ความสำเร็จในการทำงานที่กำหนดให้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับของ
ผลงานของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ความล้มเหลวในการทำงานที่กำหนดให้จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับของ
ผลงานของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. ระดับความปรารถนามีความสัมพันธ์กับระดับของผลงานของนักเรียนหรือไม่
อย่างไร

คำจำกัดความ

ระดับความปรารถนา (level of aspiration) หมายถึงระดับของคะแนน
ซึ่งนักเรียนคิดว่าจะได้รับจากการทำงานที่กำหนดให้

ความสำเร็จ (success) หมายถึงการได้คะแนนจากการทำงานที่กำหนดให้
เท่ากับหรือสูงกว่าระดับความปรารถนา

ความล้มเหลว (failure) หมายถึงการโค่นล้มจากการทำงานที่กำหนดให้
ต่ำกว่าระดับความปรารถนา

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองซึ่งผู้วิจัยต้องการควบคุมตัวแปรอิสระ
(independent variable) ให้เหลือเพียงสองประการเท่านั้น คือความสำเร็จ (success)
และความล้มเหลว (failure) ซึ่งสร้างสภาพขึ้นโดยผู้วิจัย ทั้งนี้เพื่อจะศึกษาว่า ระดับความ
ปรารถนา (level of aspiration) และระดับของผลงานของนักเรียนจะสัมพันธ์กับความ
สำเร็จและความล้มเหลวอย่างไร ฉะนั้นการที่จะนำผลของการวิจัยนี้ไปใช้ในสภาพการณ์ที่แตกต่าง
ออกไป จึงควรจะได้คำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย เพราะผลที่ได้จากการวิจัยนี้อาจไม่ตรงกับผลซึ่งเกิดขึ้น
ในสภาพจริงของนักเรียนที่เคียว เนื่องจากในสภาพจริงนั้นอาจจะมีตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่มีผลต่อ
ระดับความปรารถนาและระดับของผลงานของนักเรียนด้วย เป็นต้นว่า การเปลี่ยนแปลงจากเพื่อน
อิทธิพลของครูและอารมณ์ของเด็ก เป็นต้น

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

Hoppe¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จ (success) หรือความล้มเหลว
(failure) กับระดับของเป้าหมาย (goal) ที่กลุ่มตัวอย่างตั้งขึ้นสำหรับตนเอง โดยวิธีให้กลุ่ม
ตัวอย่างข้างถูกคอกไปตีเป้า ก่อนลงมือขว้าง ให้นักกลุ่มตัวอย่างคาดคะเนว่าตนเองจะได้คะแนน
เท่าใด จากการทำทำงานดังกล่าวหลาย ๆ ครั้ง ผลปรากฏว่าโดยปรกติระดับความปรารถนา

¹Ferdinand Hoppe, "Erfolg und Misserfolg" (Success and Failure),
Psychol. Forsch, Vol. 14, 1930, pp. 1 - 52 in Principle of Educational
Psychology: A Book of Readings by W.D. Commins, and Barry Fagin, editors.

(level of aspiration) จะสูงขึ้นหรือต่ำลงนั้น ขึ้นอยู่กับคะแนนที่ได้แต่ละครั้ง กล่าวคือระดับความปรารถนามีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเมื่อได้คะแนนสูงขึ้น แต่ถ้ามุ่งตัวอย่างไม่สามารถทำคะแนนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคะแนนต่ำกว่าระดับที่ตั้งไว้ ระดับความปรารถนามีแนวโน้มที่จะต่ำลง นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะตั้งระดับความปรารถนาสูงขึ้นหลังจากประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะลดระดับความปรารถนาหลังจากประสบความล้มเหลว

ผลจากการวิจัยดังกล่าวแล้ว แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ (1) เป้าหมายที่แต่ละคนตั้งไว้สำหรับตนเอง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความปรารถนาและระดับของผลงาน และ (3) การยอมรับหรือไม่ยอมรับว่าระดับผลงานเหมาะสมกับระดับความพยายามและความสามารถของตน

จากการวิจัยของ Sears² เรื่องระดับความปรารถนาของนักเรียนที่มีความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในทางวิชาการ การวิจัยนี้วิจัยต่อการศึกษาเฉพาะผลของความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำเลขคณิตและการอ่านภาษาอังกฤษที่มีต่อระดับความปรารถนาของนักเรียน 36 คน ชาย 18 คน หญิง 18 คน อายุ 9 - 12 ปี และกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ทราบว่าตนได้คะแนนอยู่ในระดับสูงจะตั้งเป้าหมายอันต่อไปตรงต่อความเป็นจริง กล่าวคือมักจะสูงกว่าผลงานของคนเล็กน้อย ส่วนนักเรียนที่ทราบว่าตนได้คะแนนอยู่ในระดับต่ำ มีแนวโน้มที่จะตั้งเป้าหมายที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง คือถ้าไม่สูงมากเกินไปก็ต่ำมากเกินไป

² Pauline S. Sears, "Level of aspiration in academically successful and unsuccessful children", Journal of Abnormal and Social Psychology, Vol. 35, 1940, pp. 498 - 536 in Educational Psychology: A Book of Readings by Arthur P. Coladarci, editor.

Hull³ วิจัยเกี่ยวกับระดับความปรารถนาว่าเป็นความพยายามที่จะไต่บรรลุถึงความสำเร็จหรือเป็นการป้องกันตนเอง โดยใช้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นประชากร การศึกษาครั้งนี้พบว่า ระดับความปรารถนากับความสัมฤทธิ์ผลมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก และถ้าระดับความปรารถนายังไม่ตรงต่อความเป็นจริงเท่าใด พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างก็ยิ่งกลายเป็นเพื่อป้องกันตนเองมากขึ้นเท่านั้น

Rosenfeld และ Zander⁴ วิจัยเรื่องอิทธิพลของครูที่มีต่อระดับความปรารถนาของนักเรียน อิทธิพลของครูในที่นี้ หมายถึงความพยายามของครูที่จะกระตุ้นให้นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของครูในการตั้งระดับความปรารถนาของนักเรียน สิ่งที่ครูใช้ในการกระตุ้นนักเรียนคือ การให้รางวัล การลงโทษ ความสามารถทางวิชาการและการเข้าใจเด็ก ความยุติธรรมเกี่ยวกับการให้คะแนน และการวางตัวให้เป็นที่รักใคร่ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชายที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมปลายของโรงเรียน 4 แห่ง ๆ ละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจระดับความปรารถนาและความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผลปรากฏว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะยอมรับข้อเสนอแนะของครูในการตั้งระดับความปรารถนาเมื่อนักเรียนได้รับรางวัล และมีแนวโน้มที่จะเพิกเฉยหรือคัดค้านข้อเสนอแนะของครูเมื่อนักเรียนรู้สึกว่าตนถูกบังคับโดยไม่มีเหตุผล แนวโน้มดังกล่าวมีผลต่อการตั้งระดับความปรารถนาให้สัมพันธ์กับระดับความสามารถของนักเรียน อนึ่งการที่ครูไม่ยอมรับการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ไม่มีผลต่อการตั้งระดับความปรารถนาต่ออย่างใด

³ Robert R. Hull, "Level of aspiration: ambition or defense", Journal of Educational Psychology, Vol. 36, 1946, pp. 398 - 416 in Educational Psychology: A Book of Readings by Karl C. Garrison and J. Stanley Gray, editors.

⁴ Howard Rosenfeld, and Alvin Zander, "The influence of teachers on aspirations of students", Journal of Educational Psychology, Vol. 52, No. 1, 1965, pp. 1 - 11.

แต่การไม่ยอมรับการปฏิบัติงานที่ดีของนักเรียนมีผลทำให้นักเรียนตั้งระดับความปรารถนาต่ำลง การให้รางวัลโดยไม่มีหลักก็มีผลทำให้แนวโน้มในการยอมรับอิทธิพลของครูต่ำลงเช่นกัน ส่วนการให้รางวัลเฉพาะการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเท่านั้น มีผลทำให้แนวโน้มในการยอมรับอิทธิพลของครูสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่นักเรียนคาดว่าจะได้รับตอนปลายภาคเรียน และคะแนนที่นักเรียนได้รับจริงเท่ากับ .66 ($p < .01$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระดับความปรารถนาของนักเรียนส่วนใหญ่ตรงต่อความเป็นจริง ประกติกะแนนที่นักเรียนคิดว่าจะได้รับจะสูงกว่าคะแนนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานที่เหิงผ่านไปเล็กน้อย

เกี่ยวกับการวิจัยเรื่องระดับความปรารถนาหรือความน่าจะสำเร็จ (level of aspiration, or probability of success)⁵ ของ Diggory และ Morlock นั้น ผู้วิจัยให้บุถูกทดลองจับบัตรจำนวน 70 บัตร ออกเป็นพวก ๆ ตามแบบที่กำหนดให้ซึ่งมีทั้งหมด 10 แบบด้วยกัน การให้ทำงานดังกล่าวกำหนดให้ทำ 10 ครั้ง และหลังจากการทำงานแต่ละครั้ง ให้บุถูกทดลองคาดคะเนผลงานในครั้งต่อไป ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักศึกษาปริญญาตรีที่เป็นชายทั้งหมด จำนวน 48 คน ผู้วิจัยบอกประชากรครึ่งหนึ่งว่า งานที่จะให้ทำในการทดลองนี้ เป็นการทดสอบเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกตัวบุคคลที่เหมาะสมสำหรับโครงการฝึกหัดอบรมพิเศษทางวิชาการอย่างหนึ่ง กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจสูง และอีกครั้งหนึ่งนั้นได้รับการบอกเล่าแต่เพียงว่า บุถูกทดลองมีความสนใจในงานนี้เท่านั้น กลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีแรงจูงใจต่ำ บุถูกทดลองเป็นอาสาสมัครและเลือกกลุ่มเอง กลุ่มตัวอย่างทำงานชนิดเดียวกัน และได้รับทราบวาระคียบผลงานของตนสูงขึ้นเสมอ ผลปรากฏว่านักศึกษาในกลุ่มที่มีแรงจูงใจสูงตั้งระดับความปรารถนาสูงกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจต่ำ และความน่าจะสำเร็จลดระดับลงต่ำกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจต่ำ แนวโน้มของระดับความปรารถนาและระดับการคาดคะเนความน่าจะสำเร็จมีทิศทางตรงกันข้ามตลอด

⁵ James C. Diggory, and Henry C. Morlock, Jr. "Level of aspiration, or probability of success?", Journal of Abnormal and Social Psychology, Vol. 69, No. 3, 1964, pp. 282 - 289.

ทั้ง 10 ครั้ง เมื่อระดับความปรารถนาสูงขึ้น ระดับความน่าจะสำเร็จจะลดลง ผู้วิจัยได้เสนอผล โดยสรุปว่า ระดับความปรารถนาอาจเป็นเครื่องชี้ที่เที่ยงตรงถึงความรู้สึกสำเร็จและล้มเหลว ในสภาพการณ์หนึ่ง ๆ ในกรณีที่ตนเองมีอิสระที่จะเปลี่ยนเป้าหมายได้ ถ้าผู้อื่นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายให้ซึ่งตนเองไม่แน่ใจว่าจะบรรลุถึงเป้าหมายนั้นหรือไม่แล้ว การคาดคะเนความน่าจะสำเร็จจะเป็นตัวการทำให้เกิดความรู้สึกสำเร็จหรือล้มเหลว ในกรณีที่มีความรู้สึกล้มเหลว ระดับความปรารถนาอาจสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ ในขณะที่เกี่ยวกับการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นจะ เป็นไปอย่างเชื่องช้า

Moulton⁶ ศึกษาว่าผลของความสำเร็จและความล้มเหลวที่มีต่อระดับความปรารถนาจะสัมพันธ์กับแรงจูงใจไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร ประชากรคือนักเรียนชายจำนวน 93 คน ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลายของโรงเรียนมัธยมนอกเมืองแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้ใช้ Atkinson's Risk - Taking Model และ Test Anxiety Questionnaire (TAQ) ฉบับสำหรับใช้กับนักเรียนมัธยม ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สนับสนุนผลที่ Atkinson's Risk - Taking Model ได้พยากรณ์ไว้ กล่าวคือผู้ที่มีความกลัวความล้มเหลวมาก ๆ และมีความต้องการความสำเร็จผลต่ำอาจตั้งระดับความปรารถนาที่แคบออกไปจากธรรมดา คืออาจตั้งระดับความปรารถนาสูงขึ้นหลังจากประสบความล้มเหลว และลดระดับความปรารถนาลงหลังจากประสบความสำเร็จ

⁶ Robert W. Moulton, "Effect of success and Failure on level of aspiration as related to achievement motives", Journal of Personality and Social Psychology, Vol. 1, No. 5, 1965, pp. 399 - 406.